

Zonder
reclame!

gemeente

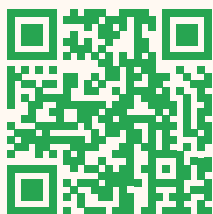
ooststellingwerf

De Slimme Warmtegids

**Praktische gids
voor duurzaam en
comfortabel wonen -
van warmtepomp tot
slimme bespaartips
over gas besparen.**

**Lees het ervaringsverhaal van
Gerrit en Hillie Miedema pagina 10**

ooststellingwerf.nl/warmtegids

Snelle verwijzingen

Om het u zo gemakkelijk mogelijk te maken, hebben we door de gehele gids heen QR-codes geplaatst. Deze kunt u met de camera van uw telefoon scannen, waarna u direct naar een webpagina gaat.

Doet uw camera dit niet?
Download dan een QR-codelezer voor uw telefoon.

Colofon

Tekst

Gebaseerd op gegevens verkregen via Milieu Centraal, Duurzaam Bouwloket en expertise vanuit de gemeente.

Initiatief en ontwerp

Frisse Plannen / Carli van 't Schip

Redactie

Erwin de Boer (techniek)

Foto's

Marieke Balk Fotografie (pag. 3)
Gemeente Ooststellingwerf

Drukkerij

De Toekomst
Papier: Nautilus Classic
Holmen TRND

© 2025 Mogelijk gemaakt door
gemeente Ooststellingwerf

Deze brochure is gedrukt zonder schadelijke oplosmiddelen en inkt. Nautilus Classic is 100% gerecycled papier uit Europa. Holmen TRND komt uit Zweden. Beide papiersoorten zijn FSC gecertificeerd.

Hoewel deze uitgave met de grootste zorg is samengesteld, stelt de gemeente zich niet aansprakelijk voor eventuele onjuistheden.

Voorwoord

Zodra het buiten kouder wordt, zetten we binnen de verwarming aan. Dat voelt vertrouwd, maar we merken allemaal dat het steeds duurder wordt. Gelukkig zijn er manieren om warmte slim te gebruiken. Deze warmtegids helpt u daarbij.

In deze gids vindt u praktische tips om energie te besparen door slimmer om te gaan met warmte. Van kleine aanpassingen tot grotere stappen zoals het niet verwarmen van lege ruimtes of een warmtepomp installeren. Zo kunt u slimmer omgaan met het verwarmen van uw woning.

'Deze gids helpt u om energie te besparen door slimmer om te gaan met warmte. U bespaart geld, krijgt meer wooncomfort en draagt bij aan het klimaat.'

Zelf zet ik de verwarming wat lager, trek een warme trui aan en douche korter. Ook heb ik mijn woning beter geïsoleerd. Kleine stappen, maar ze maken een verschil. Misschien denkt u ook aan isoleren, of vraagt u zich af hoe u dat moet aanpakken. In Ooststellingwerf staan onze Energieverkenner klaar om u te helpen. Ook is er een aantrekkelijke isolatiesubsidie.

Als uw woning al goed geïsoleerd is, kunt u verder denken. Hoe verwarmt u straks uw huis als de cv-ketel stuk gaat? Een warmtepomp of zonneboiler zijn duurzame oplossingen. Welke keuze bij u past, hangt af van uw woning en wensen. Deze gids helpt u op weg.

De energietransitie is niet makkelijk. Maar samen kunnen we zorgen voor een toekomst met schone, betaalbare warmte voor iedereen. Want niemand wil in de kou komen te zitten.

Ik wens u veel leesplezier en inspiratie.

Lisa Edema

Wethouder Duurzaamheid en Mobiliteit
Gemeente Ooststellingwerf

Inhoudsopgave

Interviews

Inwoners Gerrit & Hillie Miedema	pag. 10
Adviseur Jan Roelof van Weperen	pag. 34

Waarom slimme warmte?	pag. 5
Welke stap past bij u?	pag. 6
Snelle bespaartips	pag. 8

Warmtepomp

Hoe werkt een:

All-electric warmtepomp	pag. 12
Hybride warmtepomp	pag. 14
Airconditioner	pag. 15
PVT-warmtepomp	pag. 17

Wat is COP?

pag. 16

Warmtenet

Hoe werkt een warmtenet?

pag. 18

Duurzame Huizenroute	pag. 20
Elektrisch koken	pag. 22
Cv-ketel kapot?	pag. 23

Wanneer uw cv-ketel blijft

Optimaal afstellen:

Eco-stand cv-ketel	pag. 24
Radiatoren ontluichten	pag. 26
Keteltemperatuur verlagen	pag. 27
Waterdruk controleren	pag. 28
Radiatorventilatoren plaatsen	pag. 30
Waterzijdig inregelen radiatoren	pag. 31
	pag. 32

Hernieuwbare warmtebronnen	pag. 36
Hoe betaalt u het?	pag. 38
Checklist	pag. 40

Waarom slimme warmte?

In 2050 gaan we zonder aardgas onze woningen verwarmen, douchen en koken. Dat gaat niet van de ene op de andere dag.

We gaan over op iets slimmers; technieken die gebruik maken van hernieuwbare bronnen. Dat zijn bronnen die nooit opraken en geen CO₂ uitstoten. Denk aan de zon, bodemwarmte en warmte uit de lucht.

Wat betekent dat voor uw woning?

Bij u thuis gaat er ook iets veranderen. Het verschilt per woning wat een slimme stap is om nu te zetten. En welke keuzes u wilt en kunt maken en wanneer. Isoleren is altijd slim, hierdoor heeft u minder warmte nodig. Daarnaast blijft de woning in de zomer koeler.

Kosten

Aanpassingen vragen om een investering (tijd en geld), maar zorgen er ook voor dat uw stookkosten lager worden en uw wooncomfort hoger. Ook wordt uw woning meer waard. Bij de verkoop van uw woning gaat uw energielabel een steeds belangrijkere rol spelen. Kijk op pagina 38 voor mogelijkheden hoe u het kunt financieren.

Tip: vraag advies

Vraag het Duurzaam Bouwloket, een energiecoach, een energieverkenner of een energieadviseur om met u mee te denken.

Lees op Milieu Centraal meer over aardgasvrij wonen.

Deze beslisboom geeft een eerste indruk. Vraag advies aan een expert voor de beste optie voor uw situatie.

Welke stap past bij u?

Heeft u nu een goed werkende cv-ketel en wilt u deze behouden?

Nee Ja

Deze is ouder dan 12 jaar of u wilt een duurzamere oplossing.

Wilt u uw hele woning kunnen verwarmen?

Ja Nee

Download isolatiegids.

Kan uw woning beter worden geïsoleerd?

Ja

Beter isoleren bespaart energie en dat scheelt veel energiekosten. Ga door met isoleren.

Nee

Uw woning wordt warm met een lage temperatuur (doe de test op pag. 28).

Nee Ja

All-electric (Meest efficiënt)

Meest gekozen

Optie 1

Hybride warmtepomp

Dit is een toevoeging aan uw cv-ketel. De cv-ketel springt bij als de warmtepomp het niet redt. Lees meer op pagina 14.

Bij deze optie verwarmt u met:

aardgas + elektriciteit

Optie 2

All-electric hoge temperatuur warmtepomp

Deze warmtepomp levert hoge temperaturen, maar is lang niet zo efficiënt als een all-electric warmtepomp op lage temperaturen. Lees meer op pagina 12.

Bij deze optie verwarmt u met:

(veel) elektriciteit

Meest gekozen

Optie 1

Hybride warmtepomp

U kunt mogelijk een warmtepomp toevoegen aan uw cv-ketel. Lees meer op pag. 14

Bij deze optie verwarmt u met:

aardgas + elektriciteit

Optie 2

U kunt gebruik blijven maken van uw **cv-ketel**. U maakt dan later de overstap naar aardgasvrij. Isoleren blijft belangrijk!

Bij deze optie verwarmt u met:

aardgas

Meest gekozen

Optie 1

Lucht-lucht warmtepomp = airconditioner

Dit is meestal een toevoeging op een cv-ketel en geen vervanging. U kunt hiermee een enkele ruimte verwarmen of bijvoorbeeld op zolder, in de zomer, de warmte uit uw woning onttrekken. Lees meer op pagina 15.

Bij deze optie verwarmt u met:

aardgas + elektriciteit

Optie 2

Lucht-lucht warmtepomp = airconditioner

Wanneer u de cv-ketel wilt vervangen, moet er in elke ruimte een airco hangen. U heeft een aparte boiler nodig voor uw tapwater. Dit is niet gebruikelijk en minder efficiënt dan een **All-electric warmtepomp**.

Bij deze optie verwarmt u met:

(veel) elektriciteit

Meest gekozen

Optie 1 Lucht-water warmtepomp

Maakt gebruik van warmte uit de buitenlucht, ook in de winter. Lees meer op pag. 12.

Bij deze optie verwarmt u met:

elektriciteit

Optie 2 Bodem-water warmtepomp

Maakt gebruik van warmte uit de bodem. Dit is niet overal mogelijk. Lees meer op pag. 12.

Bij deze optie verwarmt u met:

elektriciteit

Optie 3 Water-water warmtepomp

Maakt gebruik van warmte uit oppervlaktewater. Dit is niet overal mogelijk. Lees meer op pag. 12.

Bij deze optie verwarmt u met:

elektriciteit

Optie 4 Lucht-water (PVT) warmtepomp

Maakt gebruik van luchtstromen en panelen op uw dak. Lees meer op pag. 17.

Bij deze optie verwarmt u met:

elektriciteit

Deze all-electric opties leveren lage temperatuur verwarming (ltv). Kijk op pagina 28-29 welke aanpassingen in uw woning nodig zijn.

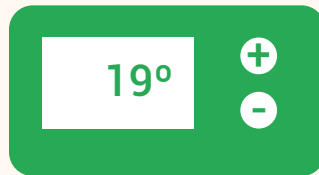
Deze opties maken buiten geen geluid. Dit is erg prettig voor u en uw bureu.

Snelle bespaartips!

Er zijn een aantal aanpassingen die heel simpel zijn en waar u direct energie en geld mee bespaart.

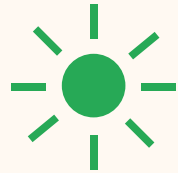

ISOLEREN
U kunt met isoleren de meeste energie besparen. Maar daar gaat deze gids niet over. U kunt meer over isoleren lezen in de eerste gids. Scan de QR-code om deze te downloaden.

Thermostaat graadje omlaag

Zet uw verwarming een graadje lager.

Maak gebruik van de zon

Doe in de winter uw gordijnen open, zodat de zon binnen kan komen en uw huis gratis kan verwarmen.

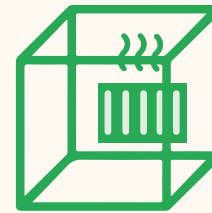
Radiator thermostaatknop

Deze knop zet automatisch de radiator uit als de ruimte de juiste temperatuur heeft bereikt. Dit is voor kamers waar geen thermostaat hangt.

Onderhoud cv-ketel

Laat uw ketel regelmatig onderhouden. Vervuiling zorgt voor een slechtere werking van de ketel.

Verwarm geen lege ruimtes

Verwarm geen ruimtes waar niemand is. Ook niet als u de kamer maar heel even gaat gebruiken.

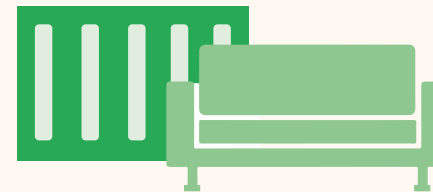
Inzicht in verbruik

Veel energieleveranciers geven u een overzicht van uw maandelijkse of zelfs dagelijkse gebruik. Als u dit een beetje in de gaten houdt, wordt u al snel wijzer wanneer u veel energie verbruikt. U kunt ook een apparaatje aanschaffen (energieverbruiksmanager) dat uw verbruik op het huidige moment laat zien; zo ziet u in een app, per seconde, wat u verbruikt.

Slimme stekker

Met een slimme stekker met energiemet-functie vindt u de echte stroomvreters in huis. Hij kan ook op een bepaalde tijd de stroom in- en uitschakelen, bijvoorbeeld om energie te besparen.

Laat de radiatoren vrij

Verstop uw radiatoren niet achter banken, kasten of gordijnen. Als de warmte niet goed rond kan gaan in de ruimte, moet de ketel harder werken.

Vraag een energiecoach om meer tips voor uw woning.

Radiatoren schoonmaken

Als de radiatoren stoffig zijn, doen ze minder goed hun werk. Met een radiatorborstel kunt u overal tussen en achter om schoon te maken.

Water-besparende douchekop

Deze douchekop bespaart niet alleen water, maar ook gas, omdat het minder water hoeft te verwarmen.

Korter douchen

Bespaar gas door korter te douchen.

'We verwarmen ons huis slim én duurzaam'

Gerrit & Hillie Miedema

Ook duurzaam verwarmen?

Laat u gratis adviseren door een energiecoach, energie-verkenner of ontdek welke subsidies er zijn. Zo zet u de eerste stap naar een comfortabel én toekomst-bestendig huis!

Gerrit en Hillie Miedema uit Appelscha wonen in een energieneutraal huis. Met slimme systemen en goede isolatie zorgen ze voor een comfortabel en duurzaam verwarmd huis, helemaal zonder gas.

Hoe zijn jullie begonnen met verduurzamen?

Gerrit: "Toen we hier kwamen wonen, begonnen we met vloerverwarming. Dat is comfortabel en energiezuinig. Daarna kwamen de eerste zonnecollectoren, zonnepanelen en later een warmtepomp. Omdat ik technisch onderlegd ben, kon ik veel zelf installeren. Dat helpt enorm in de kosten."

Hillie: "We doen dit voor onze kinderen en kleinkinderen. We willen bijdragen aan een leefbare wereld, en duurzaam verwarmen is daar een belangrijk onderdeel van."

Hoe werkt jullie verwarmings-systeem?

Gerrit: "We gebruiken een combinatie van zonnecollectoren, een buffervat van 600 liter en een warmtepomp. Als de zon schijnt, warmen de collectoren het water in het buffervat op. Op donkere dagen springt de warmtepomp bij. Voor korte momenten gebruiken we een klein warmtepomp boiler van 150 liter. Alles werkt samen en wordt aangestuurd via slimme apparatuur. Zo gebruiken

we onze eigen opgewekte energie optimaal."

Hillie: "De warmte gaat via de vloer door het hele huis. Dat voelt prettig aan en blijft lang hangen, zelfs als de stroom even uitvalt."

Gerrit: "Daarnaast verwarmt de warmtepomp ons huis tijdens de koude dagen en koelt deze de woning in de zomer. Ook dat is efficiënt en zorgt voor een prettig leefklimaat."

Is het financieel ook interessant?

Gerrit: "We zijn al 7 jaar van het gas af. Onze maandlasten zijn flink gedaald, en in de zomer krijgen we geld terug door de opgewekte energie. Onze investering is dus inmiddels terugverdiend."

Hillie: "We hadden geluk met subsidies, de BTW-teruggave en het feit dat Gerrit handig is. Voor anderen is dat soms lastiger. Daarom is goede voorlichting zó belangrijk."

Wat zouden jullie anderen aanraden?

Hillie: "Begin klein. Isoleer je woning goed en gebruik bijvoorbeeld radiatorfolie. Dat maakt al verschil. Kijk daarna of een (hybride) warmtepomp iets voor je is."

Gerrit: "En laat je goed adviseren. Via een energiecoach of de Duurzame Huizen Route kun je veel leren van anderen."

ALL-ELECTRIC
Werkt helemaal op elektriciteit. U gebruikt geen aardgas meer.

START HIER

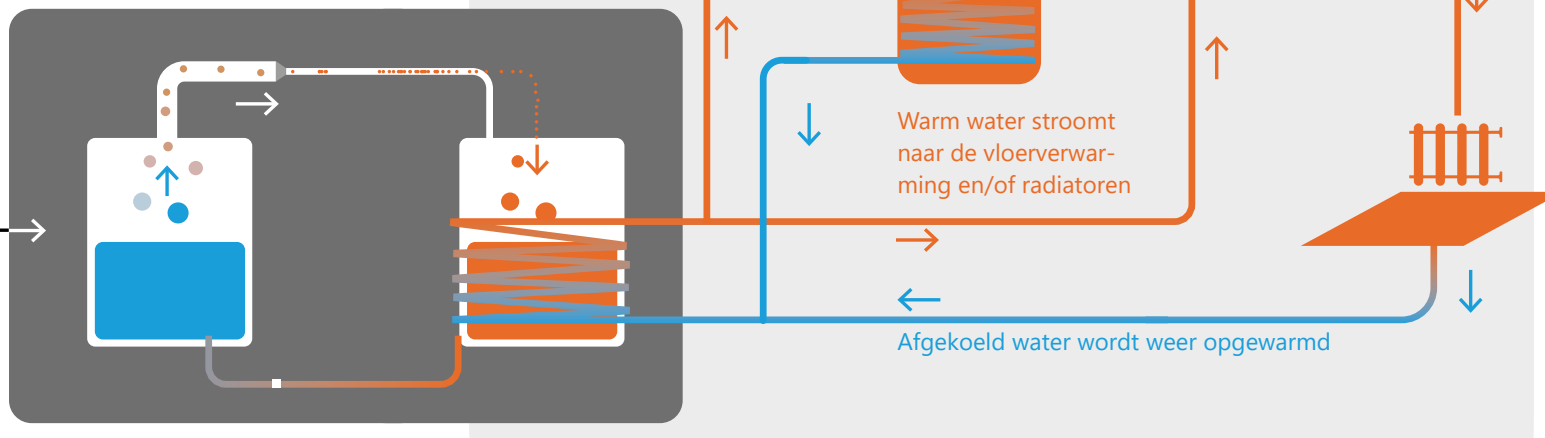
Warmte uit:

- buitenlucht
- bodem of oppervlaktewater

HOGE TEMPERATUUR WARMTEPOMP
Hoge temperatuur warmtepompen verwarmen het water tot een temperatuur van 80°C. Deze warmtepompen kosten een stuk meer elektriciteit in gebruik!

Een hybride warmtepomp is efficiënter, maar u gebruikt dan nog steeds aardgas. En u blijft vastrecht betalen.

Hoe werkt een all-electric warmtepomp?

VARIATIES
Er zijn heel veel variaties mogelijk. Vraag een of twee installateurs wat het beste bij uw situatie past.

Doe de test op MilieuCentraal.nl om te kijken of uw woning klaar is voor een warmtepomp.

Een warmtepomp haalt warmte uit de buitenlucht, bodem of oppervlaktewater. Ook in de winter als het koud is. Deze warmte wordt door een natuurkundig proces vermeerderd. U krijgt meer energie in de vorm van warmte terug, dan de hoeveelheid energie (elektriciteit) die erin gestopt moet worden. Hoe kouder het buiten is, hoe meer elektriciteit het kost om op te warmen tot 30-55°C. Het water dat door uw radiatoren stroomt, wordt hiermee opgewarmd. Als uw woning goed geïsoleerd is, kunt u het verwarmen met een lagere temperatuur (doe de test op pagina 28). Er bestaan ook hoge temperatuur warmtepompen voor niet goed te isoleren woningen (zie linker kolom).

Boiler (voorraadvat)

Het is noodzakelijk om bij een all-electric warmtepomp binnen ook een boiler te hebben. Deze boiler is bedoeld voor uw tapwater (douche, bad en kraan). Als u het juiste boiler-formaat kiest voor uw situatie, raakt hij niet leeg als u bijvoorbeeld aan het douchen bent. De boiler vult zich daarna automatisch weer aan met warm water.

Naverwarmer

Ergens in het systeem zit een naverwarmer die ervoor zorgt dat uw tapwater regelmatig tot 60°C wordt opgewarmd. Dit ter voorkoming van het ontstaan van de legionella-bacterie.

Koelen

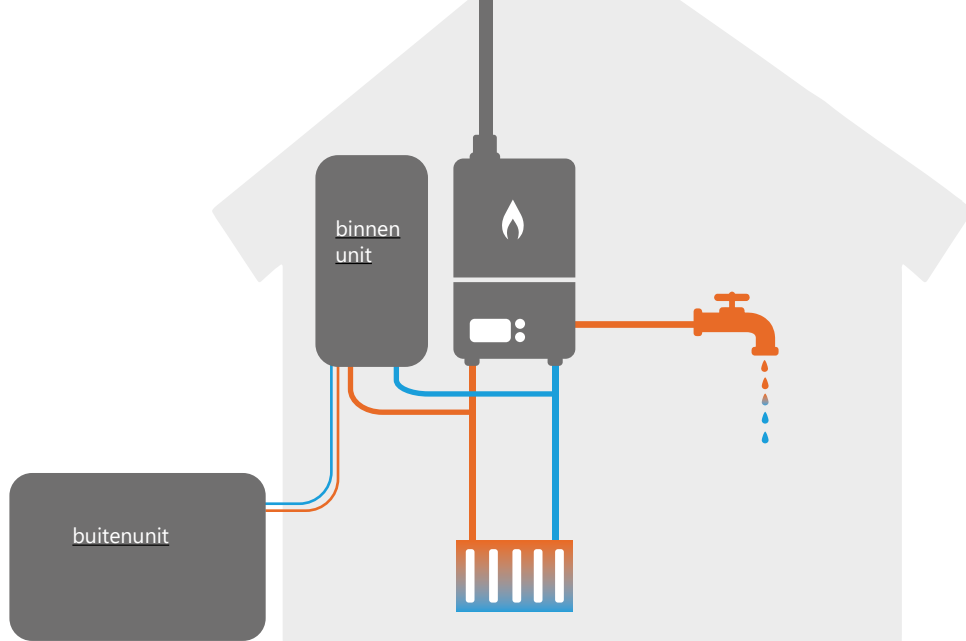
Veel warmtepompen kunnen ook koelen.

Voordelen

- duurzame oplossing
- geschikt voor hele woning
- voordeliger in gebruik
- beter energielabel voor woning
- weinig onderhoud
- vaak ook koelfunctie
- subsidie beschikbaar
- gasmeter weg, vastrecht kwijt

Nadelen

- duur in aanschaf
- niet alle woningen geschikt
- neemt meer ruimte in dan een cv-ketel
- een (buiten)lucht-water warmtepomp maakt geluid buiten

Hoe werkt een hybride warmtepomp?

Een hybride warmtepomp werkt op elektriciteit en is een toevoeging aan uw cv-ketel die op aardgas werkt.

Kies direct voor een all-electric-ready, zodat u later de cv-ketel kunt verwijderen.

Een hybride warmtepomp werkt hetzelfde als een all-electric warmtepomp (zie pagina 12), maar is een toevoeging aan uw cv-ketel. Uw cv-ketel neemt het over wanneer de warmtepomp niet genoeg warmte kan leveren voor uw woning.

Voor al bij oude woningen of woningen die nog verder geïsoleerd moeten worden, is een hybride warmtepomp een logische oplossing.

De cv-ketel zorgt meestal voor het verwarmen van uw tapwater (douche, bad, kraan). U kunt ook beslissen een boiler (voorraadvat) aan te schaffen.

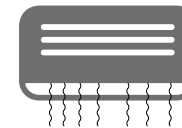
Voordelen

- makkelijker geschikt voor oudere woningen
- boiler is optioneel
- lagere investering dan all-electric

Nadelen

- twee apparaten
- niet van het aardgas af (dus blijven betalen voor gasaansluiting)

Hoe werkt een airconditioner?

Een airconditioner haalt warmte uit de buitenlucht (met een buitenunit) en zet deze over op de binnenlucht. In de zomer verplaatst hij warmte van binnen naar buiten. Een airco kan een geschikte oplossing zijn als u een kleine woning heeft of maar één of enkele ruimtes wilt verwarmen. Het is niet gebruikelijk om een hele woning ermee te verwarmen, omdat elke ruimte een eigen unit nodig heeft. Maar het is niet onmogelijk. U heeft dan voor tapwater een aparte (warmtepomp)boiler nodig.

Een airconditioner is ook een warmtepomp: een lucht-lucht warmtepomp. Een standaard warmtepomp verwarmt water, een airconditioner verwarmt lucht.

Voordelen

- lagere investering dan warmtepomp
- verwarmen en koelen
- snel
- bij minder goed geïsoleerde woningen kan de airco bijspringen

Nadelen

- wordt vaak als minder aangenaam dan stralingswarmte ervaren
- mogelijk tochtgevoel, door luchtverplaatsing
- de buitenunit maakt geluid
- de binnenunits maken geluid
- toename in energieverbruik, door gebruik in de zomer
- vervangt alleen de cv-ketel als er in elke ruimte een airco hangt
- geen subsidie

Waarom krijg ik geen subsidie voor een airco?

De overheid probeert energieverbruik te verminderen om klimaatdoelen te halen. Het subsidiëren van apparaten die veel energie (vooral in de zomer) verbruiken gaat daar tegenin. Subsidies worden ingezet om de aanschaf van energiebesparende of duurzame technologieën te stimuleren.

Koudemiddel

Er bestaan verschillende soorten koudemiddelen die worden gebruikt in warmtepompen. De schadelijke varianten worden langzaam afgebouwd. Kies voor een koudemiddel met een zo laag mogelijke milieu-impact (bijvoorbeeld R-744 of R-290).

Lees meer over airconditioners op Milieu Centraal.

Wat is COP?

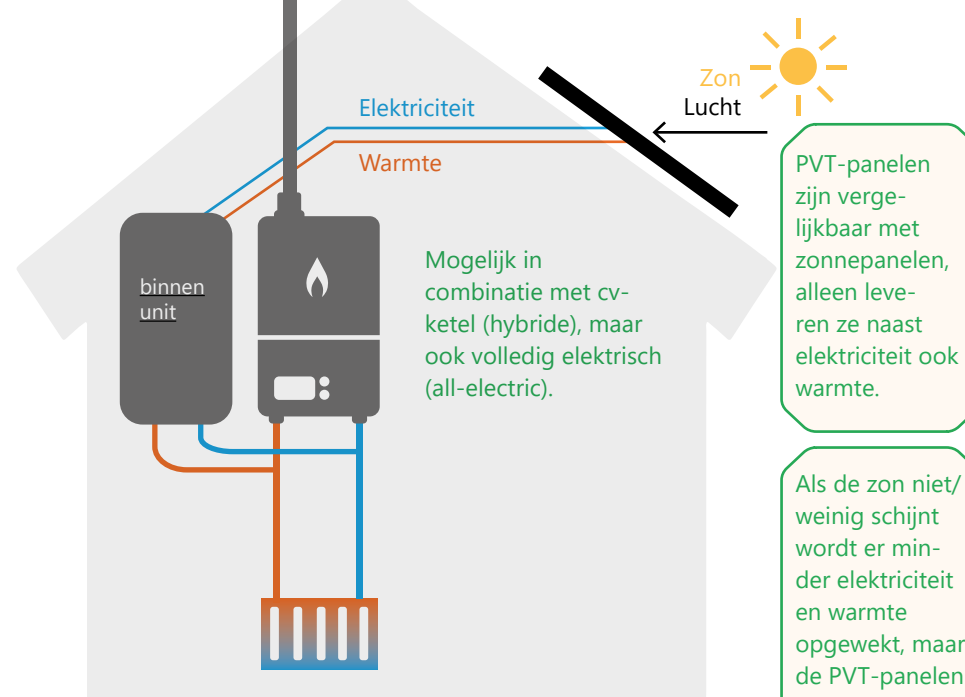
COP staat voor Coefficient of Performance en geeft aan hoe efficiënt een warmtepomp werkt. Het is de verhouding tussen de hoeveelheid warmte die de pomp levert en de hoeveelheid elektriciteit die erin moet.

Een COP van 4 betekent dat de warmtepomp 4 keer zoveel warmte levert als de hoeveelheid elektriciteit die erin gestopt wordt.

Hoe hoger de COP, hoe efficiënter de warmtepomp en hoe lager uw energiekosten.

Let op: de COP wordt vaak gemeten onder ideale omstandigheden. In de praktijk kan de efficiëntie lager uitvallen door bijvoorbeeld koud weer. Daarom wordt soms de SCOP (Seasonal COP) gebruikt, die het jaar-gemiddelde aangeeft.

Type warmte-pomp	Gemiddelde SCOP (indicatie)	Installatie kosten	Gemiddelde terugverdientijd (indicatie)
Lucht-water	2,5 - 3,5	€€€	8-15 jaar
Lucht-lucht (airco)	2,5 - 4,0	€	5-10 jaar
Bodem-water	4,0 - 5,0	€€€€€	15-20 jaar
Water-water	3,5 - 5,5	€€€€€	15-20 jaar
PVT-warmte-pomp	2,5 - 5,5	€€€€	12-18 jaar
Hybride warmte-pomp	3,5 - 4,5	€€	5-10 jaar

Hoe werkt een PVT-warmtepomp?

Deze warmtepomp haalt warmte uit de buitenlucht, maar zonder ventilator. Hij maakt gebruik van natuurlijke luchtstromen en maakt dus buiten geen geluid.

De PVT-panelen wekken, net als zonnepanelen, ook elektriciteit op, die de warmtepomp weer gebruikt. Dat maakt het jaarlijkse stroomverbruik van de PVT-warmtepomp minder dan een lucht-water warmtepomp. Tenzij u de lucht-water warmtepomp combineert met zonnepanelen.

Ook bij deze optie heeft u binnen een boilervat nodig voor uw tapwater (douche, bad en kraan).

Voordelen

- geen buitenunit met geluid
- wekt ook elektriciteit op
- robuuste panelen, zonder ronddraaiende delen
- ook subsidie mogelijk

Nadelen

- duurder dan lucht-water warmtepomp
- panelen op het dak

 De compressor binnen maakt altijd een beetje geluid.

Hoe werkt een warmtenet?

Een warmtenet bestaat uit een netwerk van goed geïsoleerde buizen. Deze buizen brengen warm water naar uw woning en de woning van uw buren.

U kunt de warmte van dit water overzetten op uw eigen water (door middel van een afleverset). Zo gebruikt u wel de warmte van het warmtenet, maar uw eigen (schone) water. De afleverset vervangt de cv-ketel.

Warmtebronnen

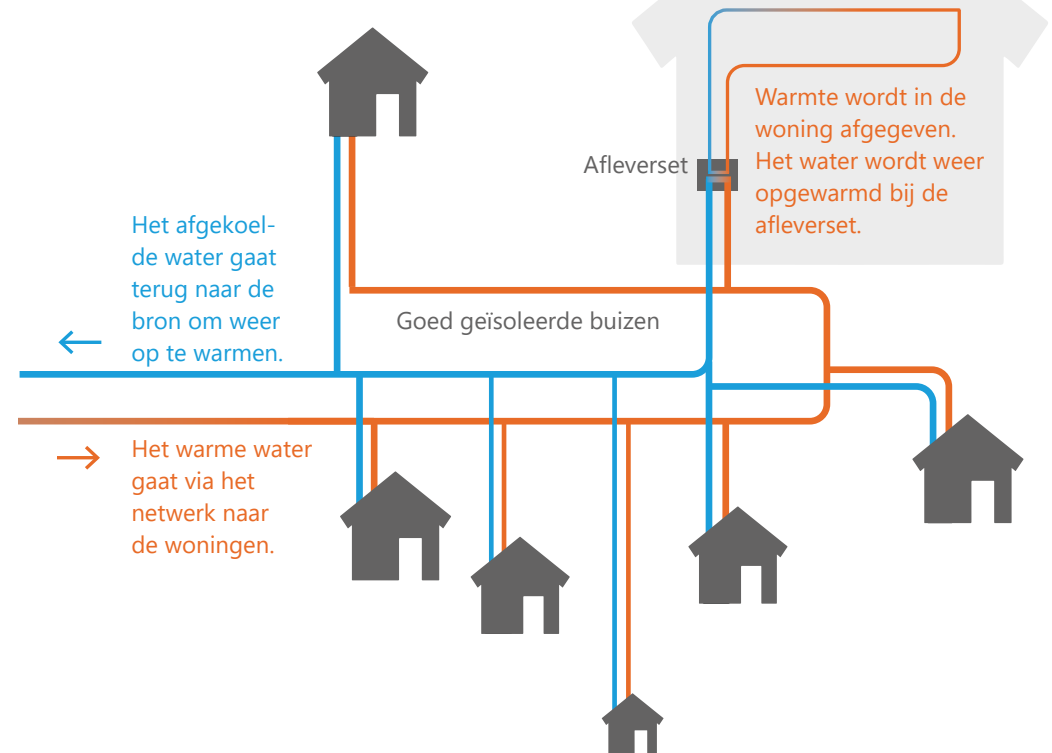
De warmte komt ergens vandaan; de bron. Er zijn meerdere warmtebronnen mogelijk (zie pagina 36). Afhankelijk van de temperatuur van het warmtenet zijn er aanpassingen in uw woning nodig. Zie rechter pagina.

Groot of klein warmtenet

Er bestaan warmtenetten voor hele wijken, maar ook voor een klein aantal woningen.

Warmteprogramma

Het warmteprogramma van de gemeente Ooststellingwerf is vollop in ontwikkeling. We verwachten deze eind 2026 klaar te hebben. Tot die tijd kunt u de nodige informatie vinden in de Warmtetransitievisie op www.ooststellingwerf.nl/warmtetransitievisie.

Zeer lage temp. warmtenet 10-30°C

U heeft nog een water-water-warmtepomp nodig om de temperatuur te verhogen naar 35-55°C. En een boiler voor uw tapwater.

Lage temp. warmtenet 30-55°C

Deze temperatuur is hoog genoeg om uw goed geïsoleerde woning te verwarmen.

U heeft een afleverset en een naverwarmer nodig.

Zie pagina 28 om te kijken of uw woning klaar is voor een lage temperatuurverwarming.

Midden temp. warmtenet 55-75°C

Deze temperatuur is hoog genoeg om zelfs uw niet zo goed geïsoleerde woning te verwarmen. Maar hoe beter geïsoleerd, hoe minder gebruikskosten.

U heeft alleen een afleverset nodig.

Warmte-
transitievisie

Verbouwplannen? Leer van de tips en successen van een ander

Wie zijn of haar woning wil verbouwen, komt vaak voor allerlei vragen te staan. Op de Nationale Duurzame Huizen Route delen bewoners hun eigen ervaringen en oplossingen.

Op de website staan allerlei soorten woningen, van oude boerderijen tot rijtjeshuizen. Met meer dan 2.400 woningen is er voor iedereen wel een herkenbaar voorbeeld te vinden. Bewoners hebben op hun profiel aangegeven waar ze ervaring mee hebben. Denk hierbij aan maatregelen zoals isoleren, koken op inductie, een warmtepomp of balansventilatie. Ze vertellen waar ze enthousiast over zijn, maar ook wat ze, met de kennis van nu, anders zouden doen. Kijk voor meer informatie op duurzamehuizenroute.nl.

Stel uw vraag of bezoek een woning

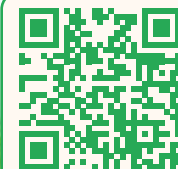
De bewoners staan het hele jaar door klaar om vragen van geïnteresseerden te beantwoorden. Wie de toepassingen liever in het echt wil zien, kan bij een deel van de woningen een afspraak maken, of op bezoek gaan tijdens de landelijke open dagen ieder jaar op de eerste twee zaterdagen van november.

Help een ander op weg

Heeft u ervaring met het isoleren van uw huis, een warmtepomp of een andere energiebesparende maatregel? Deel uw verhaal en meld uw woning aan als voorbeeld bij de Nationale Duurzame Huizen Route via duurzamehuizenroute.nl/aanmelden.

Over de Duurzame Huizen Route

De Nationale Duurzame Huizen Route is een platform voor en door mensen met interesse in toekomstbestendig en energiezuinig wonen en verbouwen. Het initiatief wordt ondersteund door o.a. het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, en ruim 100 gemeenten, waaronder de gemeente Ooststellingwerf.

Bezoek de
website.

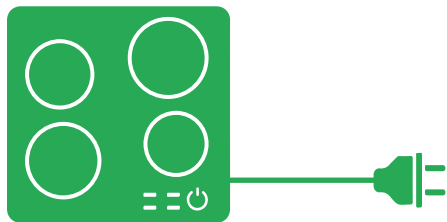

Aanmelden
voor de
Duurzame
Huizenroute.

Test met een magneet of uw pannen geschikt zijn voor inductie.

Huurt u?
Overleg dan eerst met uw verhuurder!

Elektrisch koken

Bij koken op gas vliegt 50% van de warmte langs de pan de afzuigkap in. Bij inductie maar 5%.

Dit is een mooi moment om over te stappen op elektrisch koken, omdat we uiteindelijk allemaal zonder aardgas gaan koken. Inductiekoken is het zuinigst, maar wel het duurste in de aanschaf. Onderstaand ziet u de verschillen.

	1 Elektrisch	2 Keramisch	3 Inductie
 Werking	Een gietijzeren plaat wordt aan de onderkant verwarmd door een elektrische verwarmings-spiraal.	Glasplaat met daaronder een elektrische gloei-spiraal die door de glasplaat heen straalt.	Glazen plaat met daaronder een elektrische spoel die een magnetisch veld opwekt. De pan wordt warm.
 Reactie-snelheid	Langzaam	Langzaam	Snel (vergelijkbaar met gaspit)
 Verwarmt	Hele element	Hele element	Alleen waar de pan de plaat raakt (veilig)
 Afkoelen	Langzaam	Langzaam	Snel (veilig)
 Pannen	Platte bodem	Platte bodem	Platte bodem + inductiebestendig
 Nieuwe groep	Meestal nodig	Meestal nodig	Meestal nodig
 kWh per jaar	± 260	± 225	± 175

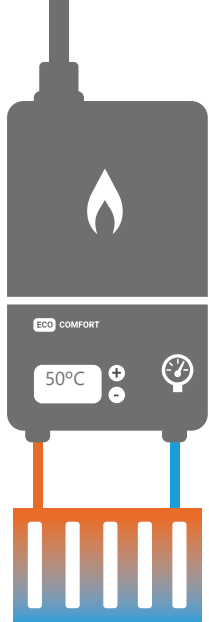
Cv-ketel kapot?

Is uw ketel kapot? Wat is dan verstandig? Een nieuwe kopen? Er tweedehands eentje aanschaffen? Overgaan op een warmtepomp? Er is geen kant-en-klare oplossing helaas. We helpen u graag met onderstaande punten.

- 1 Houd het warmteprogramma van de gemeente in de gaten voor plannen voor uw wijk.
- 2 Komt er een warmtenet, maar moet u daar nog even op wachten? U kunt tijdelijk een cv-ketel huren of op zoek gaan naar een tweedehands ketel.
- 3 Bent u erachter gekomen dat uw woning goed opwarmt met lagere temperaturen (zie pagina 28)? Dan kunt u overstappen op een warmtepomp. Of een hybride warmtepomp.
- 4 Koopt u een nieuwe cv-ketel? Vraag dan aan uw huisinstallateur welke u het best kunt kiezen.

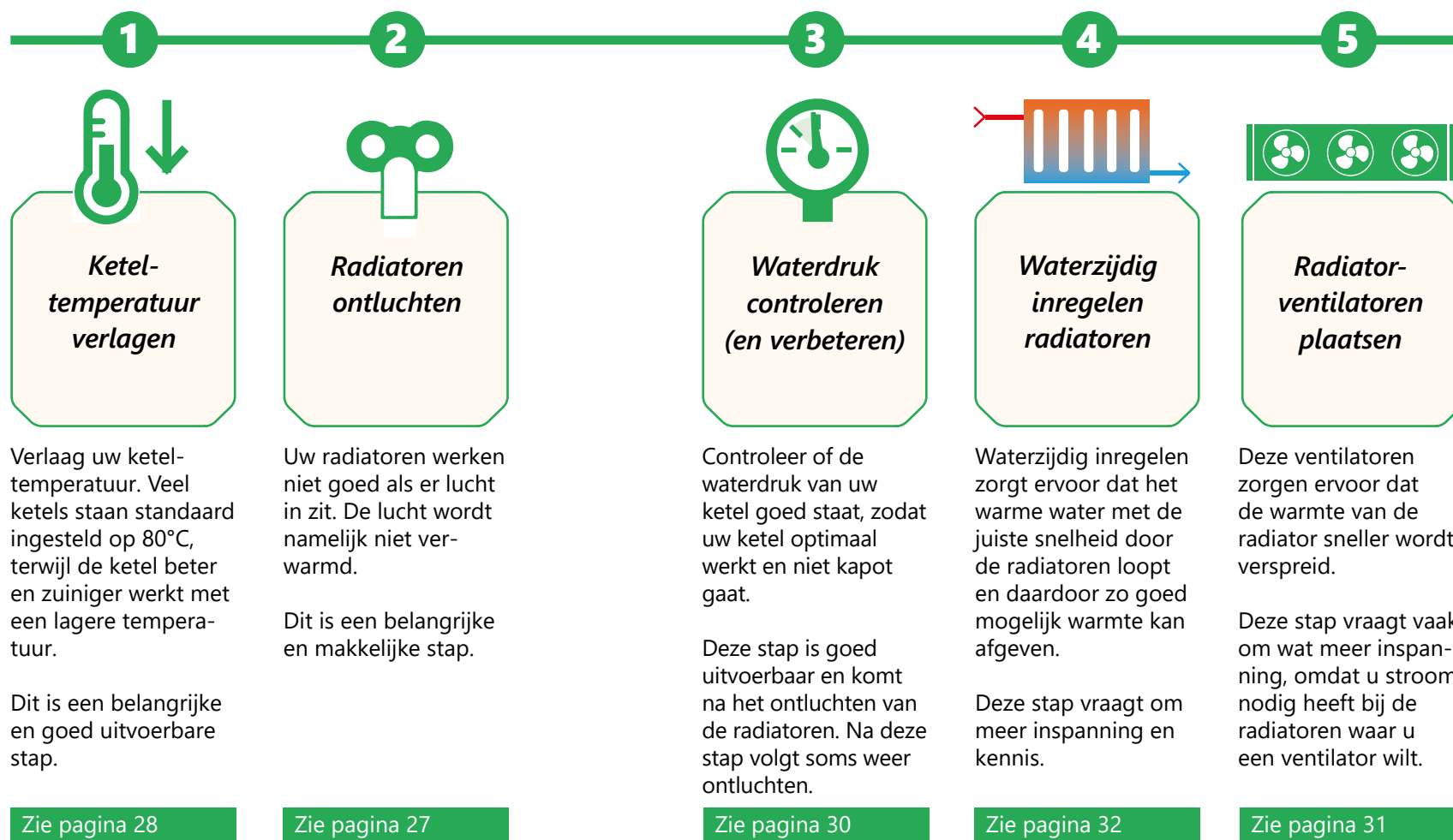
TIP
Denk na over een oplossing als uw ketel nog niet kapot is. Wanneer het winter is en heel koud, wilt u geen overhaaste beslissingen moeten nemen.

WARMTE-PROGRAMMA
Het warmte-programma van de gemeente is naar verwachting aan het eind van 2026 klaar.

Wanneer uw cv-ketel blijft: optimaal afstellen

U kunt energie (en dus geld) besparen als uw cv-ketel en radiatoren zo goed mogelijk staan afgesteld. Als u handig bent, kunt u dit zelf doen. Vraag bij twijfel professionele hulp. Hieronder ziet u welke stappen u moet nemen en in welke volgorde.

ECO COMFORT

Sommige slimme ketels verwarmen in de eco-stand op momenten dat ze van u gewend zijn dat u warm tapwater gebruikt. Ook dit kunt u uitzetten.

Icoon van tapwater dat op uw cv-ketel te zien is.

Eco-stand cv-ketel

Een cv-ketel kan op verschillende standen worden ingesteld. De comfort-stand of de eco-stand. Standaard staat deze vaak op de comfort-stand afgesteld.

Op de comfort-stand wordt er de hele tijd een element of voorraadge water warm gehouden, zodat u zo snel mogelijk warm water krijgt als u de kraan opendraait. Op de eco-stand begint het verwarmen pas als u de kraan gebruikt. Het duurt dus iets langer voordat u warm water krijgt, maar bij de meeste ketels scheelt dit niet veel tijd. Deze wijziging heeft alleen invloed op uw tapwater (water dat uit uw kraan en douche komt) en dus niet op het water in uw radiatoren.

Zelf aanpassen

Het aanpassen is bij veel ketels heel simpel. Meestal moet u eerst een klepje van de cv-ketel openmaken. Bedenk dat het gaat over uw tapwater en het daarbij behorende icoontje. Zoek het juiste knopje en zet deze op eco.

Is het niet zo simpel bij uw cv-ketel? Kijk dan in de instructies voor uw cv-ketel. Of vraag professionele hulp.

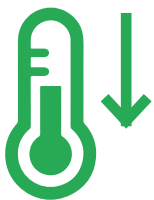
Radiatoren ontluchten

Uw radiatoren werken niet goed als er lucht in zit, omdat de lucht niet wordt verwarmd. De leidingen en radiatoren kunnen ook een borrelend geluid maken als er lucht in zit. Tevens kan lucht een storing veroorzaken.

- 1 Zet de radiatoren die u gebruikt aan**
U draait de knoppen zo ver mogelijk open/aan.
- 2 Zet de cv-ketel uit**
Met de knop of haal de stekker eruit. Wacht 5 min.
- 3 Van laagste naar hoogste punt**
U begint bij de radiator op het laagste punt (bijvoorbeeld in de kelder) en eindigt op het hoogste punt (vaak is dat de cv-ketel zelf).
- 4 Draai aan het ventiel**
Elke radiator heeft een ventiel. Draai deze langzaam open en houd een doekje bij de uitgang van het ventiel. Zodra er (heet) water uit komt is alle lucht uit de radiator en gaat u naar de volgende radiator. Herhaal dit voor alle radiatoren.
- 5 Cv-ketel ontluchten**
Ontlucht de cv-ketel op dezelfde manier als de radiatoren. Het ventiel zit bovenop de ketel. Als het sleuteltje niet past, dan ontlucht de cv-ketel automatisch. Draai dan niets los!
- 6 Zet de cv-ketel weer aan**
- 7 Herhaal**
Lucht komt langzaam boven drijven. Herhaal daarom dit proces na enkele dagen als dat nodig lijkt.
- 8 Waterdruk controleren**
Na het ontluchten kan de waterdruk te laag zijn geworden. Zie pagina 30 om dit te controleren en eventueel op te lossen.

Ook vloerverwarming heeft een ontluchtingspunt. Die vindt u waar de slangen uit de vloer komen.

Keteltemperatuur verlagen

Veel ketels staan standaard ingesteld op 80°C, terwijl de ketel beter en zuiniger werkt met een lagere temperatuur.

Milieu Centraal
instructies
cv-ketels.

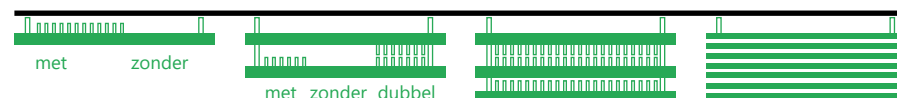
TIP
Neem contact op met een professionele verwarmings-technicus als de ketel nog steeds de oude temperatuur gebruikt of als u twijfelt over de instellingen. Of bel de klantenservice van uw ketel.

- 1 Stel vast welke cv-ketel u heeft**
Meestal staat dit op de voorkant.
- 2 Pak de instructies**
Heeft u deze niet meer? Kijk dan op de website van Milieu Centraal welke instellingen u op uw cv-ketel moet doen.
- 3 Zoek het bedieningspaneel op uw cv-ketel**
Vind het paneel waar u de instellingen kunt doen. Meestal aan de voorkant van de cv-ketel (achter een klepje).
- 4 Verlaag de temperatuur**
U kunt twee temperaturen instellen op de ketel. De temperatuur voor uw (1) tapwater en voor uw (2) radiatoren.
 - **1** De temperatuur van uw tapwater verlaagt u maximaal naar 60°C, zodat er geen legionella ontstaat.
 - **2** Verlaag de temperatuur voor uw radiatoren naar 50°C graden.
- 5 Warmt uw woning nog genoeg op?**
Test of uw woning nog genoeg opwarmt. Het geeft niet als dat wat langer duurt (max. 20 minuten). Lukt dat niet, dan zijn er een aantal oplossingen. Zie volgende pagina.

Wanneer uw woning niet genoeg meer opwarmt:

- Verbeter uw isolatie! (dit is de beste oplossing met het meeste resultaat)
- Verhoog in stapjes van 5°C de keteltemperatuur, totdat uw woning wel goed opwarmt
- Vergroot het oppervlak van uw verwarming; bijvoorbeeld door vloer- of wandverwarming te nemen of uw radiatoren aan te passen (zie hieronder).

Soorten radiatoren (bovenaanzicht)

Een enkele plaat met of zonder lamellen.

Deze hebben te weinig oppervlak en zullen vervangen moeten worden als u met een lagere temperatuur wilt verwarmen.

Een dubbele plaat met of zonder (dubbele) lamellen.

Zonder lamellen heeft te weinig oppervlak. Een dubbele plaat met lamellen kunt u verbeteren met radiator-ventilatoren.

Drie platen met lamellen.

Deze hebben een groot oppervlak, waardoor ze geschikt zijn voor lagere temperaturen.

De radiatoren worden nog beter met radiator-ventilatoren.

Lage temperatuur-radiatoren zijn een stuk slimmer. Deze hebben (vaak) ingebouwde ventilatoren en laten het warme water eerst langs de voorkant stromen.

Lage temperatuur verwarming (LTV)

Een goed geïsoleerde woning kunt u warm krijgen met een watertemperatuur van zo'n 35°C tot 55°C.

Dat is de temperatuur die een warmtepomp of lage temperatuur warmtenet meestal levert. De kans dat u in de toekomst uw woning gaat verwarmen met een van deze technieken is groot. Het is daarom slim om uw woning verder voor te bereiden op deze lage temperaturen.

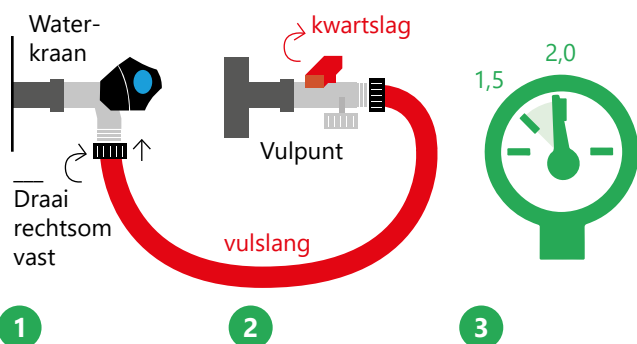
TIP
Als u met een lage temperatuur verwarmt, kunt u uw woning het beste de hele tijd op dezelfde temperatuur houden. Zet de verwarming 's nachts hooguit 1 of 2 graden lager.

Waterdruk controleren (en verbeteren)

Waterdruk is de druk die op uw water in uw leidingen staat. De druk zorgt ervoor dat het water zich kan verplaatsen naar de radiatoren en weer teruggaat naar de cv-ketel. Dit gebeurt in een gesloten systeem (dit zelfde water komt dus niet uit uw kraan).

Als uw waterdruk te laag staat afgesteld kan dat ervoor zorgen dat het water niet goed wordt rondgepompt. Of u krijgt een storing waardoor uw woning niet goed opwarmt. Bij een verkeerde druk kan de pomp zelfs kapot gaan of er kan een lekkage ontstaan. Reden genoeg om dit zo goed mogelijk af te stellen. Zie de instructies van uw ketel om de ketel op de juiste manier bij te vullen. Het komt neer op het volgende:

Door het vullen kan er weer een beetje lucht in uw leidingen zijn gekomen. Zie pagina 27 voor het ontluchten van uw radiatoren.

1 Vulslang

Laat de ketel afkoelen en sluit de **vulslang** aan op een waterkraan. Draai de kraan zachtjes open (linksom) en zorg dat de vulslang vol met water zit (zonder lucht). Doe de waterkraan weer dicht.

2

Vulpunt onder cv-ketel

Sluit de vulslang stevig aan op het vulpunt onder de cv-ketel. Draai voorzichtig de rode hendel een kwartslag. En doe voorzichtig de waterkraan weer een beetje open.

3

1,5 - 2 bar

De ketel wordt nu bijgevuld en de waterdruk-meter loopt langzaam op. Draai de rode hendel een kwartslag terug als de meter tussen 1,5 en 2 bar staat. Draai daarna de waterkraan dicht.

Radiatorventilatoren plaatsen

Radiatorventilatoren zorgen ervoor dat de warmte van de radiator sneller wordt verspreid. Hierdoor wordt een kamer, met een lage watertemperatuur, toch warm.

De radiatorventilator wordt met magneeten aan de onderkant van de radiator bevestigd en heeft een stekker die u in het stopcontact steekt. U kunt er meerdere in serie schakelen voor lange radiatoren.

De ventilatoren hebben vaak een sensor om aan te voelen of de radiator warm is. Zodra dat zo is, gaan ze aan. Alleen dan gebruiken ze energie. De ventilatoren maken een licht geluid (± 20 decibel).

Hoeveel ventilatoren heb ik nodig?

Afhankelijk van de inhoud van uw woning kunt u bepalen hoeveel ventilatoren u minimaal nodig heeft. Eén radiatorventilator circuleert ongeveer 30m^3 lucht per uur. Heeft de ruimte dus een inhoud van 120m^3 ? Dan zou u minimaal vier radiatorventilatoren moeten aanschaffen.

Lage temperatuur-radiatoren

Door de ventilatoren maakt u van uw bestaande radiatoren lage temperatuur-radiatoren, zonder ze te hoeven vervangen. Dit is fijn als u uw huis met een lage watertemperatuur gaat verwarmen. Lees hier meer over op pagina 28.

20 decibel is te vergelijken met het ruisen van boomblaadjes.

U rekent uw m^3 uit door de lengte van de ruimte keer de breedte keer de hoogte van uw ruimte te doen. Bijvoorbeeld 3 meter lang x 4 meter breed x 2,50 meter hoog = 30m^3 = 1 ventilator.

Radiatoren waterzijdig inregelen

Uit onderzoek blijkt dat ruim 75% van de verwarmingsinstallaties in Nederland niet goed of zelfs zeer slecht is ingeregeld.

(Nieuwe) warmtepompinstallaties worden verplicht ingeregeld. Dit omdat bij deze installaties een onbalans nog meer effect heeft.

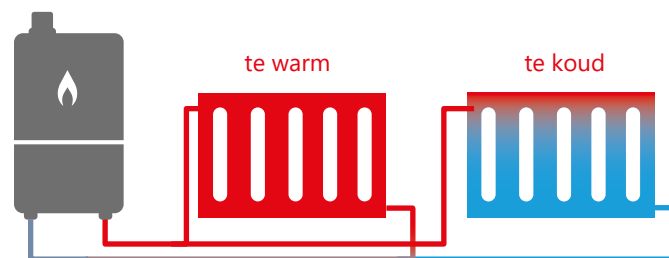
Slecht ingeregelde installatie

Door uw radiatoren waterzijdig in te (laten) regelen komt elke ruimte goed op temperatuur en draait uw cv-ketel zuiniger. Het zorgt voor meer comfort en een lagere energierekening.

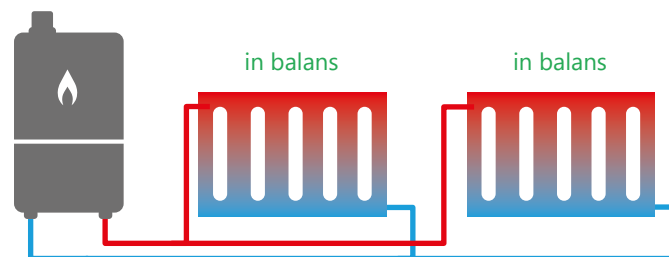
Waterzijdig inregelen zorgt ervoor dat het temperatuurverschil van het water dat naar de radiatoren toegaat en het water dat weer naar de cv-ketel terugstroomt zo goed mogelijk is.

Veel cv-ketels staan afgesteld op een te hoge temperatuur van 80°C. En daarbij staan de radiatoren vaak helemaal open. Samen zorgt dit ervoor dat het water dat teruggaat naar de cv-ketel te warm is (boven de 55°C). Met deze hoge temperatuur haalt de cv-ketel het hoge rendement niet. En de kamer kan ineens veel te warm zijn. Dit is niet comfortabel en ook niet zuinig.

U lost dit op door ervoor te zorgen dat het water met de juiste snelheid door de radiatoren stroomt. Langzamer betekent dat het water meer tijd heeft om warmte af te geven aan de ruimte.

Goed ingeregelde installatie

Hoe kunt u dit doen?

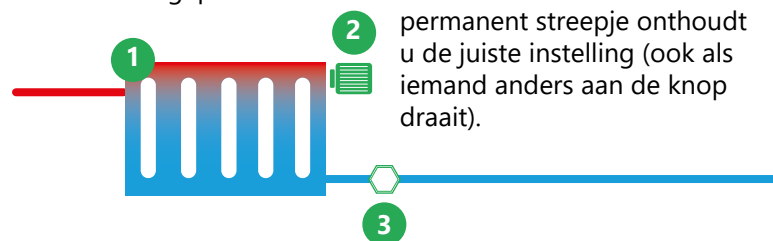
De snelheid waarmee het water door de radiatoren stroomt is op drie manieren af te stellen. Middels (1) binnenwerk radiatorkraan, (2) radiatorknop of (3) voetventiel.

1. Binnenwerk radiatorkraan

Dit kan alleen door een installateur worden aangepast.

2. Radiatorknop

Door de knop lager af te stellen (bv. op 3 i.p.v. 5) wordt de opening kleiner en stroomt er minder snel water door de radiator. Door middel van een permanent streepje onthoudt u de juiste instelling (ook als iemand anders aan de knop draait).

3. Voetventiel

U draait het dekseltje van het voetventiel eraf (linksom). Let op: er stroomt geen water uit, tenzij u een aftapper heeft opengemaakt. Als u in het voetventiel kijkt, ziet u (meestal) een gat waarin een inbussleutel past. Daarmee kunt u het voetventiel rechtsom wat dichtdraaien en daarmee de snelheid waarmee het water door de radiator stroomt verlagen. Als u hem te ver dichtdraait, loopt u het risico dat het ventiel dichtslibt met vuil.

Meten is weten

De juiste instelling is afhankelijk van de afstand van de radiator tot de cv-ketel. Hoe verder de radiator, hoe minder druk en hoe groter de opening moet zijn. Door de temperatuur van het ingaande en uitgaande water op te meten, weet u of u de juiste aanpassing heeft gedaan. Dit doet u met een infrarood thermometer. Het verschil moet 0,8 zijn.

Bijvoorbeeld: **60°C** Ingaand $\times 0,8$ = **48°C** Uitgaand

Huurt u?
Overleg dan
eerst met uw
verhuurder!

Radiatoren die u eigenlijk nooit gebruikt, neemt u niet mee in het waterzijdig inregelen.

*'Samen maken
we duurzame
keuzes haalbaar
voor iedereen'*

Jan Roelof van Weperen

**Nieuwsgierig wat u
kunt doen?**

Maak een afspraak met een energiecoach uit de buurt. Gratis en vrijblijvend advies, afgestemd op uw woning en situatie. Zo zet u de eerste stap naar een comfortabeler én energiezuiniger huis. Kijk op de gemeentelijke website voor contactgegevens.

Jan Roelof van Weperen zet zich in voor de Energiecoöperatie De Eendracht- Ooststellingwerf. Met lokale projecten en persoonlijk advies helpt de coöperatie inwoners om stap voor stap duurzamer te verwarmen. In dit interview deelt hij zijn ervaring én tips voor wie aan de slag wil met energie besparen.

Waarom bent u actief binnen de Energiecoöperatie?

"Vanaf 2014 ben ik betrokken bij duurzame energieprojecten in onze gemeente. Met een groep vrijwilligers zijn we gestart met het opzetten van zonnepaneelprojecten. Zo kunnen mensen meedoen aan het opwekken van lokale, groene stroom, ook als hun eigen dak niet geschikt is voor zonnepanelen. Inmiddels hebben we vier projecten gerealiseerd (Haule, Ravenswoud, Makkinga en Haulerwijk) waarbij inwoners financieel investeren en profiteren en zo bijdragen aan een duurzamere energieopwekking. Vanuit de doelstelling om Ooststellingwerf CO₂-neutraal te maken willen we de inwoners ook helpen om het gasverbruik sterk terug te dringen. Wij willen inwoners helpen als ze overwegen om een hybride warmtepomp aan te schaffen."

Wat zijn volgens u goede eerste stappen voor inwoners die duurzamer willen verwarmen?

"Laat eens een energiecoach langskomen. Die kijkt samen met u naar de woning en geeft gratis en

onafhankelijk advies. Dat gesprek is vrijblijvend, maar maakt de mensen bewust van hun mogelijkheden om te besparen op de energiekosten. Kleine maatregelen, zoals radiatorfolie of tochtstrips, maken al verschil. En als u op termijn uw cv-ketel moet vervangen, overweeg dan een (hybride) warmtepomp. Die bespaart minimaal 50% op het gasverbruik."

Wat doet de coöperatie om inwoners te ondersteunen?

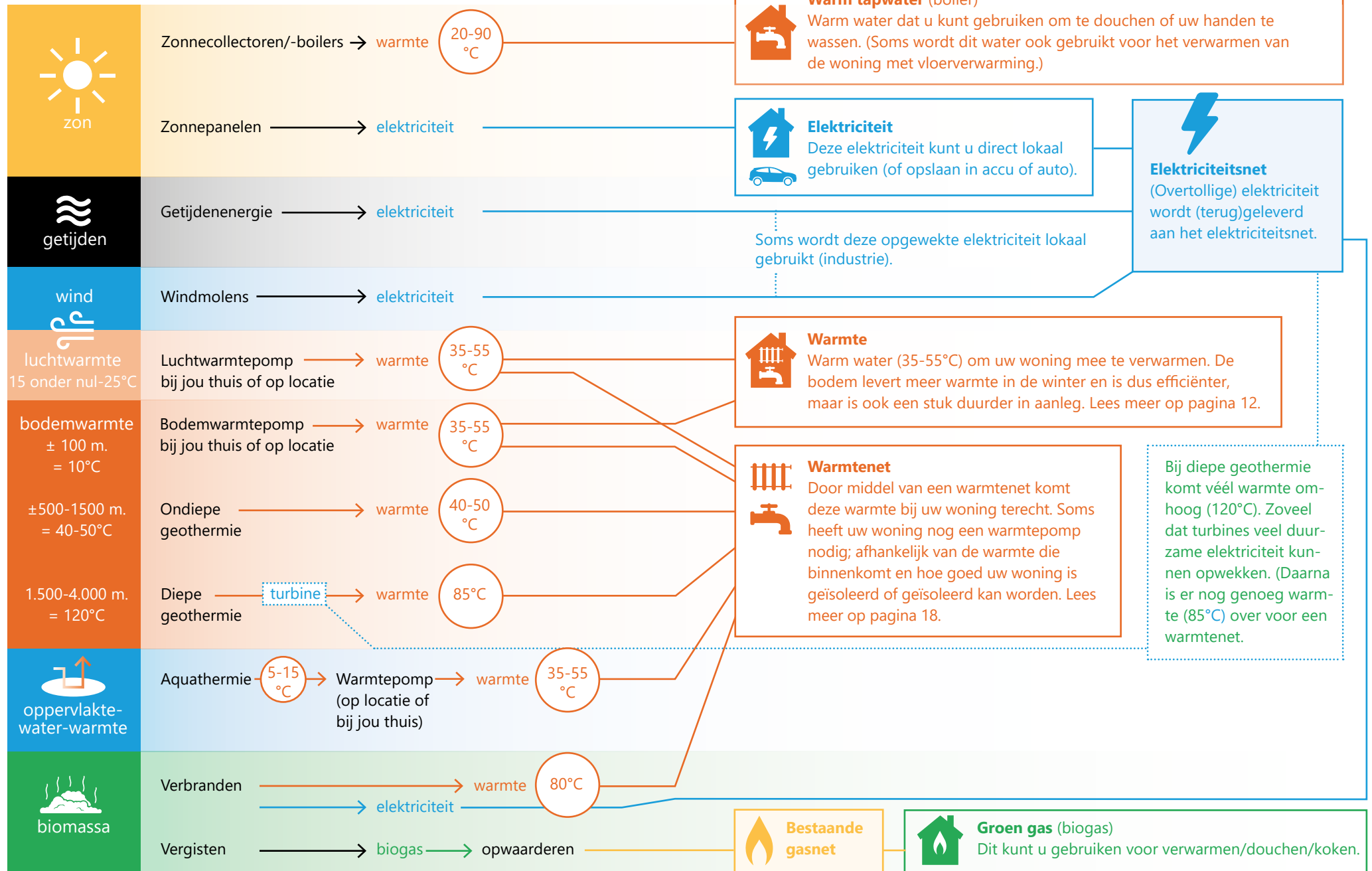
"We zorgen voor betrouwbare informatie én begeleiding. Bij het project met hybride warmtepompen werken we met lokale installateurs. Wij nemen contact op, regelen offertes en kijken mee of het technisch en financieel haalbaar is. Zo helpen we mensen van begin tot eind. Het is niet per se goedkoper dan zelf alles regelen, maar het geeft rust en duidelijkheid. En als iemand twijfelt, zoeken we samen naar een passende oplossing."

Welke boodschap wilt u meegeven aan andere inwoners?

"Wacht niet tot alles perfect is. Begin met iets kleins en laat u goed informeren. Denk ook aan de toekomst: energie wordt waarschijnlijk niet goedkoper. Duurzaam verwarmen is beter voor het klimaat én uiteindelijk ook voor uw portemonnee. En u hoeft het niet alleen te doen. In elk dorp zijn vrijwilligers actief, zoals energiecoaches. Samen maken we het verschil."

Hernieuwbare warmtebronnen

Bronnen die nooit opraken. En geen CO₂ uitstoten.

Hoe betaalt u het? €

Veel maatregelen kosten geld, voordat ze geld besparen. U kunt hiervoor spaargeld, subsidie, een duurzame hypotheek, een groene lening – of een combinatie hiervan gebruiken.

Subsidie

Isolatieactie Ooststellingwerf

De gemeente biedt u € 2.177,- om te besteden aan isolatie in uw huis.

Is uw inkomen maximaal 150% van het sociaal minimum? Dan komt u mogelijk ook in aanmerking voor extra subsidie van de provincie Fryslân. Meer informatie op de volgende pagina.

Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE)

Woningeigenaren kunnen aanspraak maken op subsidie voor isolatiemaatregelen.

Ook de installatie en de aanschaf van een (hybride) warmtepomp of zonneboiler vallen onder de subsidie.

Subsidieregeling verduurzaming voor verenigingen van eigenaars

Bent u als (gemengde) VvE, woonvereniging of wooncoöperatie van plan uw gebouw te verduurzamen?

Dat kan met bijvoorbeeld het nemen van energiebesparende maatregelen of het aanschaffen van een warmtepomp.

BTW-regeling 9%

De arbeidskosten voor het aanbrengen van het isolatiemateriaal bij woningen ouder dan twee jaar vallen onder het 9%-tarief.

Geld lenen (Geld lenen kost geld)

Stimuleringslening Duurzaamheid

Wilt u uw huis verduurzamen met bijvoorbeeld dakisolatie of zonnepanelen? Misschien kunt u gebruikmaken van de Stimuleringslening Duurzaamheid.

Nationaal Warmtefonds

Financieringsmogelijkheden voor particuliere woningeigenaren, VVE's en scholen. Zie kolom

rechts voor meer informatie.

Duurzame Monumenten-lening

Je kunt mogelijk een Duurzame Monumenten-lening aanvragen voor uw rijksmonument.

Extra hypotheekruimte

Gaat u verhuizen of heeft u net een woning gekocht? Vraag uw hypotheekverstrekker naar de regeling 'Extra hypotheek voor energiebesparende voorzieningen'.

Isolatieactie Ooststellingwerf

U krijgt van de gemeente maximaal 2.177 euro als u aan onderstaande voorwaarden voldoet:

- ☐ Mijn koopwoning heeft energielabel D, E, F of G.
- ☐ De WOZ-waarde van mijn woning was op 1 januari 2022 lager dan 429.300 euro.

Aanvullende vergoeding

Is uw inkomen lager dan 25.349 euro? Of, als u samenwonend/getrouwd bent, lager dan 35.908 euro? Dan kunt u een aanvullende vergoeding van 2.500 euro van de provincie krijgen.

Aanvragen

De aanvraag verloopt via Duurzaam Bouwloket. Zij bekijken of u voldoet aan de voorwaarden. Zo ja, dan reserveren ze een bedrag voor u. U mag de werkzaamheden zelf uitvoeren of laten uitvoeren.

Hulp

De energieverkenner kunnen u helpen als u in aanmerking komt voor deze isolatieactie.

Kijk op de website, stuur een e-mail naar energie@owo-gemeenten.nl of bel naar:

Bas Tromp 06 22 24 09 15
Lisanne Runhart 06 10 01 73 45

Met de Energiebespaarlening kunt u lekker duurzaam wonen en uw spaargeld bewaren voor andere zaken.

Er zijn verschillende leningen mogelijk, maar het is vooral belangrijk om te weten dat:

- U eigenaar én bewoner moet zijn van de te verduurzamen woning.
- U ook een lening krijgt als u ouder bent dan 75 jaar.
- U geen rente betaalt als u samen minder dan 60.000 euro per jaar inkomen hebt.
- U minimaal 1.000 en maximaal 71.000 euro kunt lenen.
- U de werkzaamheden niet zelf mag uitvoeren.
- Een lening afsluiten snel gaat.
- Er geen verborgen kosten zijn.
- De aantrekkelijke rente voor de hele looptijd hetzelfde blijft.

Meer informatie

Bekijk alle voorwaarden op de website of bel met het Nationaal Warmtefonds als u er niet uitkomt:

Bewoner-eigenaar
088 60 69 700

VvE
088 60 69 760

Let op! Geld lenen kost geld

Checklist

Wilt u ook (verder) aan de slag met het besparen in uw woning? Dat kan al door kleine eenvoudige maatregelen te nemen.

Deze gids gaat daarover en laat ook zien wat er náást die kleine maatregelen allemaal mogelijk is. Wie eenmaal de smaak (en de lol) van energie besparen te pakken heeft, ziet mogelijkheden genoeg. Deze checklist helpt u daar bij.

Haal door wat niet van toepassing is en vink af wat al goed is geregeld.

☐

Thermostaat omlaag

☐

Radiatorthermostaatknop(pen)

☐

Jaarlijks onderhoud cv-ketel

☐

Geen lege ruimtes verwarmen

☐

Radiatoren vrij laten

☐

Radiatoren schoonmaken

☐

Ventileren

☐

Waterbesparende douchekop

☐

Keteltemperatuur verlagen

☐

Eco-stand instellen

☐

Waterdruk controleren

☐

Radiatoren ontluchten

☐

Radiatorventilatoren

☐

Waterzijdig inregelen

☐

Inductiekoken